

RIIGIKOGU

IV koosseis.

VIII istungjärk.

179. koosolek.

6. novembril 1931.

Sisu:

1. Kaupade sisseveo korralduse seadus — II lugemisel.
2. Riigi ärimaksu seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 14.43 min.

Sekretäri kohal sekretäri esimene abi **A. Tõllassepp**.

1. Kaupade sisseveo korralduse seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Masing**.

Pealkiri ja §§ 1–2 võetakse vastu.

(§ 3.)

Juhataja: Rkl. **M. Martinson** tegi § 3 kohta ettepaneku:

„§ 3. Sisseveo ainuõiguse alla kuuluvate kaupade sissevedu korraldab Vabariigi Valitsus.“

R. Penno: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ainuke parandus, mida rahaasjanduse komisjon arutuselolevas seaduses tegi, oli ülesannete ülekanne Majanduseministeeriumi peale, mis eelnõu järgi kuulus asutuse hoolde, millise Vabariigi Valitsus pidi korraldama oma määrusega.

Seda parandust on põhjendatud sellega, et luua kindel vastutav organ, kes maksivate seaduste ja määruste järgi sisseveo monopoli teostama saaks. See vastutav organ on olemas. Meil on olemas Majanduseministeerium.

Praegu on esitatud teistsugune ettepanek. Peab küsima, missugune siht käesoleval ettepanekul on. Kui vastu võtta see redaktsioon, mille rkl. **Martinson** ette pani, ilma et põhjendusi oleks toonud, milleks see hea on, siis on Vabariigi Valitsusel õigus vastavate määrustega sisseveo korraldamise komitee ellu kutsuda. Mulle näib, et Riigikogu ei saaks kuidagi leppida sellega, et säärast erakorralist seadust teostab

üks vastutamata organ, organ, kellel maksivate seaduste järgi vastutust ei ole ja kes võib eksida. (V a h e l h ü ü e.) Nii oli, härra Riigivanem, see valitsuse eelmise ettepaneku järgi ette nähtud, vastav asutis, kelle valitsus nimetab, ja määrustekava kohaselt oli ette nähtud asutise koosseisus, kui ma ei eksi, 4 ministrit ja 4 organisatsioonide esindajat. (V a h e l h ü ü d e d.) Minule näib, et niisuguse organisatsiooni või asutise kätte ainuõiguse teostamise andmine õigustatud ei ole. Kui üksikute kodanikkude õigusi riivatakse ja kui ministeeriumi sammud seadusepärased ei ole, siis teame, et ministri otsuste peale saab kaevata. Aga kui need otsused tulevad Vabariigi Valitsuse poolt, Vabariigi Valitsuse nimel, siis nende peale kaevata üldse ei saa. Minu arvates niisuguse erilise nõukogu võib valitsuse määruste järgi nii-kui-nii luua, kes nõuandva organina tegutseb riikliku organi juures, kuid otsustandvat õigust ei võiks aga niisugusele organile anda, sest seadusega ei ole temale erilist vastutust peale pandud. Minul on võimalusi olnud mõne teise seaduse puhul, kus analoogiline struktuur, tähelepanu juhtida, et niisugused nõukogud oma otstarvet ei täida, kus kindel tegevusesuund ei ole määratud, nende vastutus ei ole määratud. Paratamata seal tulevad eitavad nähted ilmsiks. Näiteks meie ekspordikrediidi määramise komitee puhul meie oleme kuulnud härra Majanduseministri sel puhul seletusi, et komiteel on teatavaid seaduse vastu eksimisi olnud, aga teda vastutusele ei saa võtta, sest temal ei ole mingit vastutust nende määruste järgi. See on kollektiivne asutus, ja seal võivad mitmesugused arusaamised tekkida. (V a h e l h ü ü e.) Minu arvates, see on ekslik arusaamine, et selle ettepanekuga teistsugune seisukoht kätte saadakse. Minu arvamine on, et komisjon täitsa õieti talitanud. Valitsus tegutseb kindla organina ja saab oma tahtmisi üksikute ressooride kaudu teostada, ilma et mingeid raskusi oleks. Kodanikkudel peavad teatavad appellatsioonivõimalused olema. (V a h e l h ü ü e.) Ega kõiki küsimusi ette näha ei saa. (V a h e l h ü ü e.) Selle õiguse teostamise otsustab valitsus ära. (V a h e l h ü ü e.) Tehnilise külje juures võidakse suuri vigu teha ja siin on parata-

mata, et appellatsioonid õigus peab kodanikkudele jääma.

Riigivanem K. Päts: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mina oma esimeses ettekandes tähendasin sellele, missuguses sihis see seadus valitsuse poolt valmistati ja mis temaga taheti välisturgude korraldamiseks kätte saada. Organ pidi sellele vastama. Sellega ei taheta mingisuguseid kaubanduslikke operatsioone teha, ei taheta litsentside süsteemi maksuma panna, vaid peaauglikult võimaldada kaupade sissevedu reguleerida ja sellepärast on mõeldav, et valitsusel oleks kasulik ära kuulata igasuguste majandusliikude organisatsioonide esindajaid. Neid esindajaid kutsus ka Riigikogu, kui ta seda küsimust selgitada tahtis, nõuandjatena oma komisjoni ja arvestas nende arvamistega. (V a h e l h ü ü e.) Ega ka meie muud midagi ei tahtnud sellega kätte saada. Seadus on organ ette nähtud, ja see organ pidi teatavaid otsuseid tegema, ega teda muidu ei oleks üldse tarvis olnud. Kauplemise vabadus pidi kõigile jääma, nii osavõtjatele kui ka mitteosavõtjatele, ja sellest välja minnes oli valitsus arvamisel, et ei või mingisugust omakasu püüdmist sealjuures avalikuks tulla. Nüüd on aga mitmelt poolt avalikuks tulnud kartus, et see võib siiski kui mitte muud, siis teatavat meeleolu sünnitada selle organi vastu teiste võistlejate poolt, seepärast ei arva valitsus, kui seda tahetakse, et see organ tingimata peaks olema ainult ametliikudest esindajatest koos, selle vastu seista, aga parandus, mis komisjonis tehtud, nimelt et selleks ainult Majanduseminister peaks olema, oleks valitsuse arvates mitte küllalt otstarbekohane. Nagu ma juba tähendasin, on meie pearaskus põllumajandusesaaduste paigutamises. Ja nende küsimuste lahendamises juures peab tingimata olema Põllutöominister. Teiselt poolt on meil loodud Välisministeeriumi juures väliskaubanduse osakond, kes peab väliskaubandusse puutuvaid küsimusi korraldama, tähendab, Välisminister oma aparaadiga peab tingimata aktiivselt seal juures olema. Ja kui võtame kolmandaks Majanduseministri, siis näeme, et nende küsimuste juures see aparaat peab vähemalt kolmest ministrist koosnema. Kui paneme need ülesanded ühe ministri peale, nagu selles paranduses on ette nähtud, mida rkl. Penno siin kaitses, öeldes, et teatud solidariteet peab ministeeriumide vahel olema, siis see solidariteet on ju hea asi, aga iga minister vastutab ise oma asja eest. Kui üks minister ainult asju ajab,

siis jäävad tal teiste kaastööliste nõudmised tundmatuteks. (V a h e l h ü ü e.) Niisugust korda ei ole, et keegi ei vastuta. Valitsuse vastutus jääb ka siis, kui teie parandus vastu võetakse, sest Vabariigi Valitsus vastutab poliitiliselt iga ministeeriumi eest. Aga valitsusel peab ometi niisugune garantii olema, et ta võib rahuliku südamega öelda, et kui need kolm ministeeriumi sel alal töötama peaksid, siis on loomulik kooskõla kõigi majanduseharude vahel, mis mitme ministri tegevuseala vahel jaotatud. Kui teie ütlete, et üldse organit ei ole vaja, siis peab seda tegema terve valitsus. Ja valitsus loob siis eeltööde tegemiseks kolme ministeeriumi eelorgani. Kõige parem on siiski võtta see asi terve valitsuse peale, kui lasta pärast segaseks minna üksikute ministeeriumide käes. Teie teate, et kõige parema riigikorra juures on omad puudused, ja kerkivad mõned takistused. Sellepärast oleks vastuvõetavam, kui tervet seda asja korraldab valitsus ise, muidugi ministeeriumi ja seda aparaati, korraldades nii, et nad seda tööd koos teeksid. (V a h e l h ü ü e.) Kas arvate, et teie paranduse järgi Majanduseminister ei või seda teha? Ministeeriumi juures on terve hulk niisuguseid asutusi olemas. Mina isiklikult ütlen, ei meie riigivalitsemises on auk just selles, et ministeeriumide juures on komiteed... (V a h e l h ü ü e.) See, mis siin kavatsatud, on analoogiline sellele, mida meil väga palju olemas. Meil on väga palju segakomiteesid, veekomiteesid, fondidekomiteesid. Ja see tõepoolest on üks ekslikult korraldatud aparaat, aga seni on see nii olnud. Kui tahate seda küsimust üles võtta — ma isiklikult ütlen, et see ei võiks nii olla, et meil oleks ministeeriumide kõrval teine aparaat, aga see on juba olnud meil süsteemiks, ja sellepärast oleme ka selle võtnud — kui tahetakse seda küsimust üles võtta — siis tuleks seda teha täies ulatuses. Minu arvates aga, kui teie ei taha seda, siis tuleksid siin korraldavad ülesanded valitsuse kätte anda.

R. Kuris: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Seaduse esialgne tekst tahtis näha ette erilise nõukogu või asutise loomise, ja selleks oli valitsuse poolt esitatud määruse kava, mis nägi ette nõukogu koosseisu, milles ei olnud põllumajanduse huvide esindajat, kuna teised eraasutised, kaubandus-tööstus- ja börsikomitee esimeeste kaudu olid aga esitatud. Ma saan aru, et tol korral rahaasjanduse komisjonil oli tahe näha, et seal oleksid esitatud mitte

ainult äriingkonad, vaid ka tarvitajaskond ja produtseerijaskond põllumajanduslikkude organisatsioonide näol. Aga et selles nõukogus valitsuse tasakaalu hoida, et enamus organisatsioonide kätte ei jääks, oleks tulnud enam kui pool Vabariigi Valitsusest võtta liikmeteks. Siis komisjon oli arvamusel, et õigem on, kui seda teeb Majanduseministeerium, kes kannab ka täielist vastutust ja kelle korralduste peale oleks võimalik edasi kaevata. Sellepärast peaks olema arusaadav komisjoni seisukoht, mis võeti vastu. Mul isiklikult ja põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate koonduse rühma tegelastel ei olnud usku, et see nõukogu oma koosseisus oleks küllaldaselt valvel põllumajanduslikkude saaduste ekspordeerimise või kaubanduslikkude huvide eest. Ma pean tooma rahaasjanduse komisjoni tööst mõned illustratsioonid koalitsiooni ja mitte opositsiooni kuuluvate Riigikogu liikmete kohta. Koalitsiooni kuuluva suurema rühma tegelane ütles, et nõukogu loomise kavas on pandud hundid lammaste karja.

Ma tahan kokku võttes küsida härra Riigivanemalt, kas valitsus kavatseb ikkagi kutsuda ellu nõukogu või komitee ja nimelt sel kujul, nagu valitsus esitas määruse kava rahaasjanduse komisjonile. (V a h e l h ü ü d e d.) Mina igatahes saan sellest nii aru, et valitsus tahab praegu seda õigust ainult selleks oma kätte, et sel teel sama määruse põhimõtet maksma panna, mida on täiel määral eitanud rahaasjanduse komisjon ja millele ka, härra Riigivanem, Teie rühma kaaslasel täiesti vastu olid. (V a h e l h ü ü e.)

Riigivanem K. P ä t s (fakt. märk.): Selgituseks oleks mul niipalju, lugupeetud Riigikogu liikmed, tähendada, et kui valitsuse määruses ette nähtud eriasutis käesoleva seaduse paragrahvi järgi, mis valitsuse poolt ette pandi, oleks ellu kutsutud, siis oleks see seaduslik ja otsekohe seaduse põhjal. Kui panete selle paragrahvi alusel ülesanded Vabariigi Valitsuse peale, siis ei ole valitsusel õigust panna neid mingi organi peale, millel seaduslikku alust ei ole.

O. K a s k: Selle küsimuse juures, austatud Riigikogu liikmed, on selgust vaja, sest see seletus, mis lugupeetud Riigivanem praegu andis, ütleb kindlalt — ja andstage mu väljendust — siga ei pea kotis ostma. Riigikogu rahaasjanduse komisjonis olid suured vaielused selle küsimuse

juures, ja need motiivid, mis see seaduseelnõu sisaldab, ütlevad väga selge sõnaga, mis põhjusel seda tehti: „Komisjon ei leidnud otstarbekohaseks anda ainuõiguse teostamist segakomisjoni kätte, kellel oleks olnud küll lõplik otsustamise õigus, kuid kellel vastutust pole. Komisjon asus seisukohale, et valitsus, kellele antud õigus ainuõigust maksma panna, peab selle teostamise eest ka vastutust kandma.“ (V a h e l h ü ü e.) On õige, Vabariigi Valitsusel on poliitiline vastutus. Selle vastu ei vaidle. Aga kui on paragrahv, et seaduse teostamist korraldab Vabariigi Valitsus Majanduseministeeriumi asemel, siis tähendab, et Vabariigi Valitsus peab andma korraldamiseks määrusi. Ennem oli ette nähtud asutis, kuid nüüd peab asutise looma. (V a h e l h ü ü e.) Kui see seletus, mis täna ette toodud, kindlaks jääb, et siin ei anta seda õigust edasi, siis on asi päris selge, ja need, kes vastu on olnud, on sellega rahuldatud. Väga tõsiseid põhjendusi toodi ette sarnase õiguse üleandmise vastu, seepärast, et neis määrustes oli öeldud, et sisseveo õiguse kasutamist võib Vabariigi Valitsuse poolt määratavatel alustel võimaldada omavalitsustele, eraisikutele ja eraasutustele. Pean tähendama, et üks kavatsetava nõukogu liikmetest ajas sarnast juttu, mis risti vastu kõigile töekspidamistele, nimelt et meie kroon liiga kõrge on, ja et teda vaja ümber korraldada. Kui neid inimesi tahetaks panna otsustama ja korraldama, siis on see hädaohtlik. Nii et need põhjused ja vastuväited ei olnud nalja pärast, mis komisjonis ette toodi. Meil on tähtis, et keegi vastutust kannaks. Vabariigi Valitsusel peab olema julgust tegutseda ja ka vastutust kanda.

Aruandja J. M a s i n g (lõpusõna): Aruandjana ei saa ma rahaasjanduse komisjoni nimel ühineda rkl. Martinson'i ettepanekuga.

J u h a t a j a: Riigikogu liikmed teavad, et rkl. Martinson'i ettepanek seisab selles, et võtta „Majanduseministeeriumi“ asemel „Vabariigi Valitsus“.

M. Martinson'i ettepanek võetakse vastu.

§ 3 võetakse vastu ühes parandusega.

(§ 4.)

V. H a s s e l b l a t t: Lugupeetud Riigikogu liikmed: Selle § 4 esimene osa on

niivõrt tume ja niivõrt halvasti välja töötatud, et vastuvõtmiseks ta vist ei kõlba. See paragrahv räägib sellest, et karistatakse isikut, kes vale tunnistuse esitas loasaamiseks. Ma saan aru nii, et kes esitas vale tõenduse loa saamise otstarbeks. Rahaasjanduse komisjonis ütles Välisministeeriumi esindaja härra Virgo, et sellest tuleb nii aru saada, et kes esitas vale tõenduse selle kohta, et ta loa sai. Igatahes see ei ole selge. Missugused tõendused nõutakse selle loa saamiseks, seda saab Vabariigi Valitsus ära määrata oma määrustes. Süüdlasele karistust tuleb aga määrata üldseadusega.

Teiseks valedokumentide eest karistatakse niikuini üldseaduste põhjal. Kui keegi esitab valedokumendi, siis karistatakse normis, mis ette nähtud. Ma oleksin selle poolt, et esimene osa jäetakse välja sel põhjusel, et meie ei taha halvasti redigeeritud seadust vastu võtta. (V a h e l h ü ü e.) Jah, ma tean seda, aga härra minister Pung on ka minu arvamusel, härra Välisminister. Ma palun vabandada, ma ei taha siin tööd takistada, ma tahaksin juurde lisada, kui seadus ei oleks kiire, siis ma teeksin ettepaneku — ja see oleks loomulik, — et see paragrahv läheks üldkomisjoni arutamisele, et kooskõlastada seda kriminaalseadustikuga. Antud puhul panen ette, et selle karistuse, mis selles paragrahvis ette nähtud, nimelt kauba päritolu võltsimise eest, jätaksime sisse, kuid teise asja, kui päris tumeda asja, nimelt valetõenduste esitamise, jätaksime välja. (V a h e l h ü ü e.) See on küsimus, milles seisab „valetõenduste esitamise eest“. Kui tõendused on võltsitud, siis selleks on karistused kriminaalseadustikus olemas. (V a h e l h ü ü e.) Valitsuse määruste järgi nõutakse tõendusi. Neist saavad üks osa olla niisugused, kus karistatakse dokumentide võltsimise eest, teised — kus ülepea karistada raske, kus nõutakse tõendusi krediitvõime üle, senise tegutsemise üle.

Ma teen ettepaneku, § 4 vastu võtta järgmisel kujul:

„§ 4. Süüdlast selles, et ta kauba sisseveol esitas teadlikult vale-

tunnistuse kauba päritolu kohta — karistatakse arestiga kuni 6 kuuni või rahatrahviga mitte üle 3.000 krooni.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud karistustele kohaldatakse uue nuhtlusseaduse üldosa.“

Kui peale valitsuse määruste väljaandmist selgub, et teatud uus liik tõendusi sel puhul tuleb esitada, meie ikka võime veel novelli vastavalt tõendustele, mis seal nõutakse, vastava karistusemääruse vastu võtta. Niikaua aga, kui ei ole teada tõendused, on väga raske seda paragrahvi nii vastu võtta.

Ma lõpetan sellega, et väga mitmed juristid, kellega olen rääkinud, on ka minu arvamusel.

Aruandja J. M a s i n g (lõpusõna): Rahaasjanduse komisjoni nimel ei saa ühineda rkl. Hasselblatt'i ettepanekuga.

Komisjoni ettepanekus teeksin väikese redaktsioonilise paranduse, nimelt võtta lauses „Süüdlast selles, et ta teadlikult esitas valetõendusi“ „valetõendusi“ asemel „valetõenduse“.

V. Hasselblatt'i ettepanek lükkatakse tagasi.

§ 4 võetakse vastu ühes aruandja redaktsioonilise parandusega.

§§ 5 ja 6 võetakse vastu.

Juhataja: Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud.

2. Riigi ärimaksu seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja J. M a s i n g.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan Riigikogu koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 15.20 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).